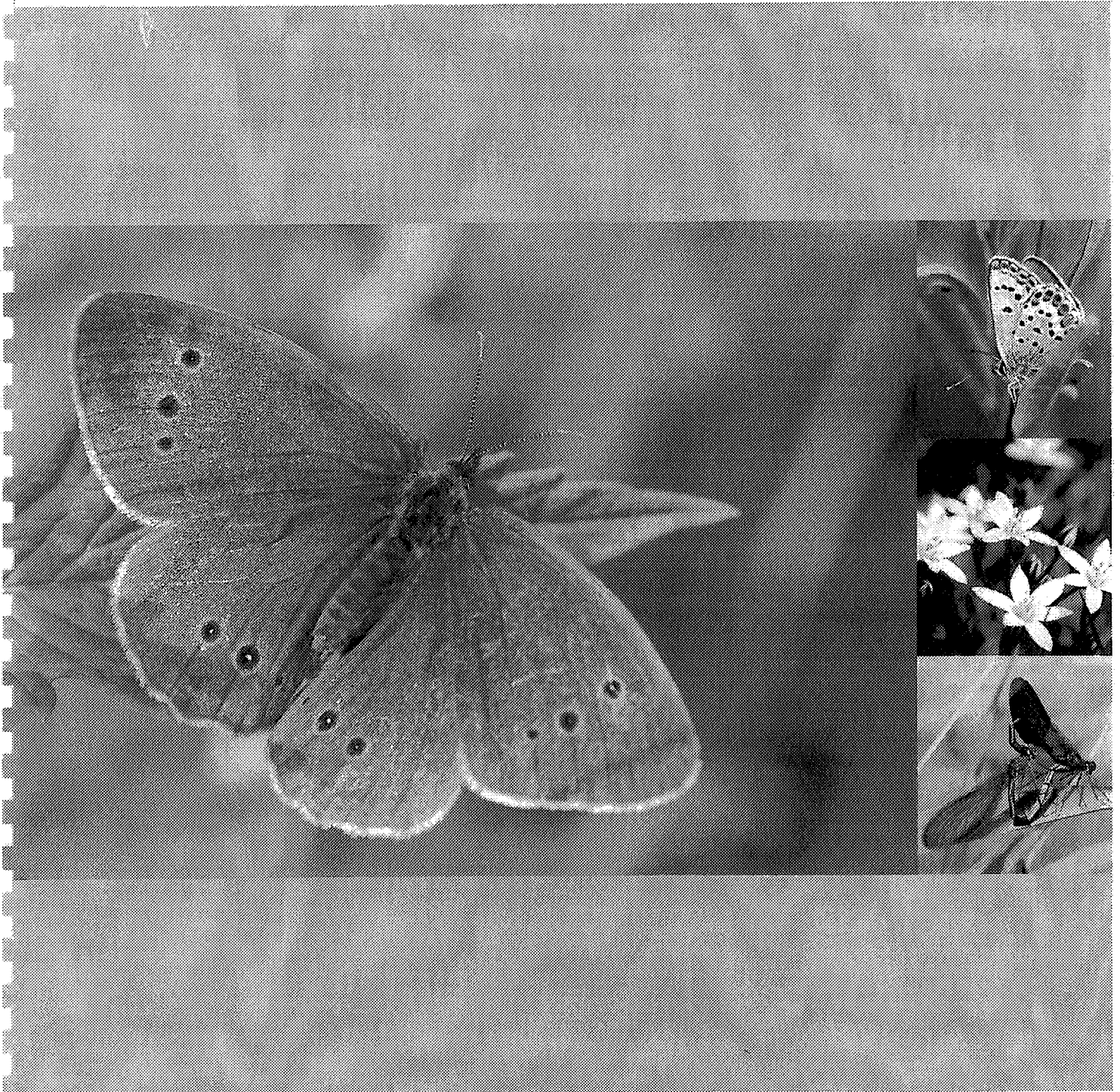

Quickscan natuurtoets Patersbosje e.o. In Duiven

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

Rapportnummer: 0913

Quickscan natuurtoets Patersbosje e.o. in Duiven

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

ZELHEM, JANUARI 2009

RAPPORTNUMMER 0913

PROJECTNUMMER 1066

OPDRACHTGEVER

Gemeente Duiven | Postbus 6 6920 AA Duiven |

Contactpersoon: Dhr. H. Aalders

OPDRACHTNEMER

Stichting Staring Advies | Grashuisstraat 8, 7021 CL Zelhem | T 0314 641910 | F 0314 641909 |

info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteurs: ing R. Boerboom / drs. P. Dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding en doel	3
2	Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden	4
3	Het ecologisch onderzoek	7
3.1	Methode	7
3.2	Resultaten	8
4	Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet	10
5	Conclusie	12
5.1	Consequenties Flora- en faunawet	12
	Bijlage 1 KISAL gegevens	13
	Bijlage 2 Gegevens Natuurloket	13
	Bijlage 3 Flora- en faunawet	15

1 Inleiding en doel

De gemeente Duiven herontwikkelt de komende jaren het dorpshart naar aanleiding van een stedenbouwkundige visie die zijn vorm heeft gekregen in het plan 'Een uitnodigend dorpshart' (gemeente Duiven, maart 2008). Een onderdeel van dit plan is het ontwikkelen van het gebied ten noorden van het Patersbosje waarbij het bestaande zwembad gesloopt gaat worden. Deze ruimtelijke ontwikkeling loopt voorop in de planning van het totale plan.

De huidige wetgeving verlangt een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt.

Vleermuissoorten zijn streng beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de EU Habitatrichtlijn. De heer Aalders van de Gemeente Duiven heeft daarom de Stichting Staring Advies gevraagd voor de uitvoering van een gericht onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten in en om dit deelgebied. Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna, en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

De reden om in september 2008 onderzoek uit te voeren is zorgen voor tijdwinst in de planprocedure. Het vleermuisonderzoek dat in 2009 uitgevoerd moet worden, kan hierdoor einde juli afgerond worden. Dit levert een tijdwinst van enkele maanden op.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locaties nagegaan. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet en de EU Habitatrichtlijn.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Adres: Omgeving Kastanjelaan – Wilgenlaan – Oecumenepad
Plaats: Duiven
Gemeente: Duiven
Provincie: Gelderland

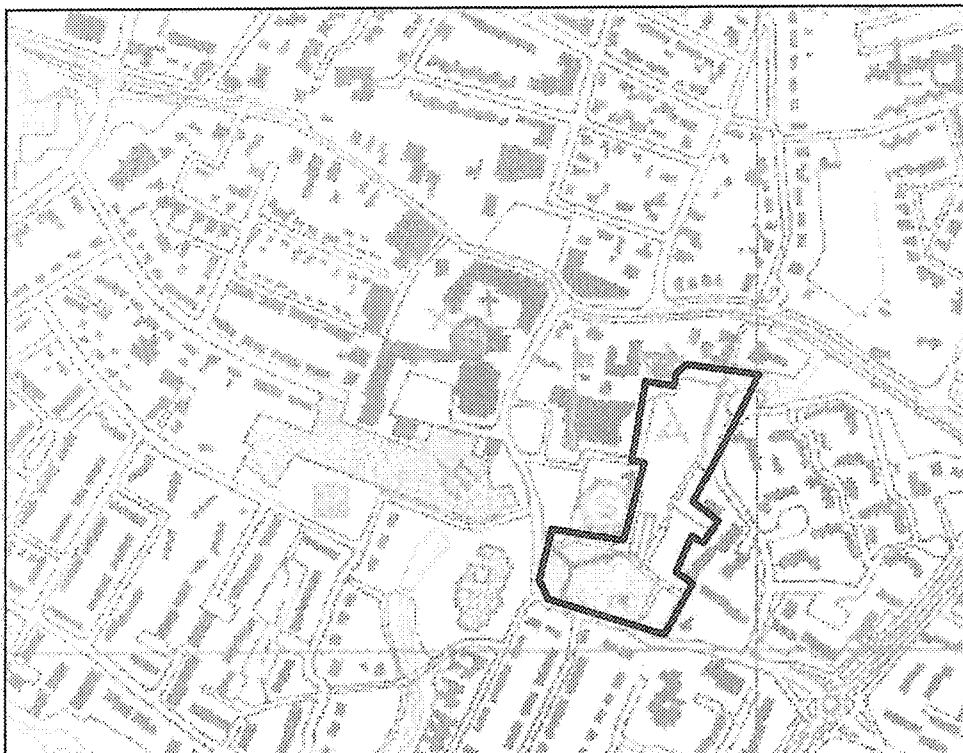
Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Duiven, grenzend aan het centrum (zie figuur 1), direct achter het gemeentehuis. De onderzoekslocatie bestaat uit het Patersbosje met een zwembad en enkele grasvelden. Het Patersbosje, in het zuiden van het onderzoeksgebied bestaat uit jong loofbos met voornamelijk esdoorn, es en populier. Het bosje is verruigd, heeft een matig ontwikkelde kruidlaag en daardoor beperkte natuurwaarden.

Binnen het bosje bevindt zich een pompstation voor een persleiding van het waterschap Rijn en IJssel. Daar dichtbij bevindt zich eveneens een zendmast voor mobiele telefonie. Er liggen geen natuur- en bosgebieden met natuurwaarden in de directe omgeving van de planlocatie.

Geplande werkzaamheden

Het gehele noordelijke deel van het plangebied gaat benut worden voor woningbouw. Een deel van de bestaande beplanting zal daardoor verdwijnen. De planvorming (stand maart 2008) laat zien dat individuele bomen die nu in dit parkachtige noordelijke deel staan goed in te passen zijn in de plannen. Op grond van VTA-controles, beschermende maatregelen en het vrijhouden van de boomspiegels moet daar tijdig in voorzien worden.

Een klein deel aan de noordostrand van het Patersbosje (bij de mobiele zendmast) verdwijnt ook. De werkzaamheden starten medio 2009.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

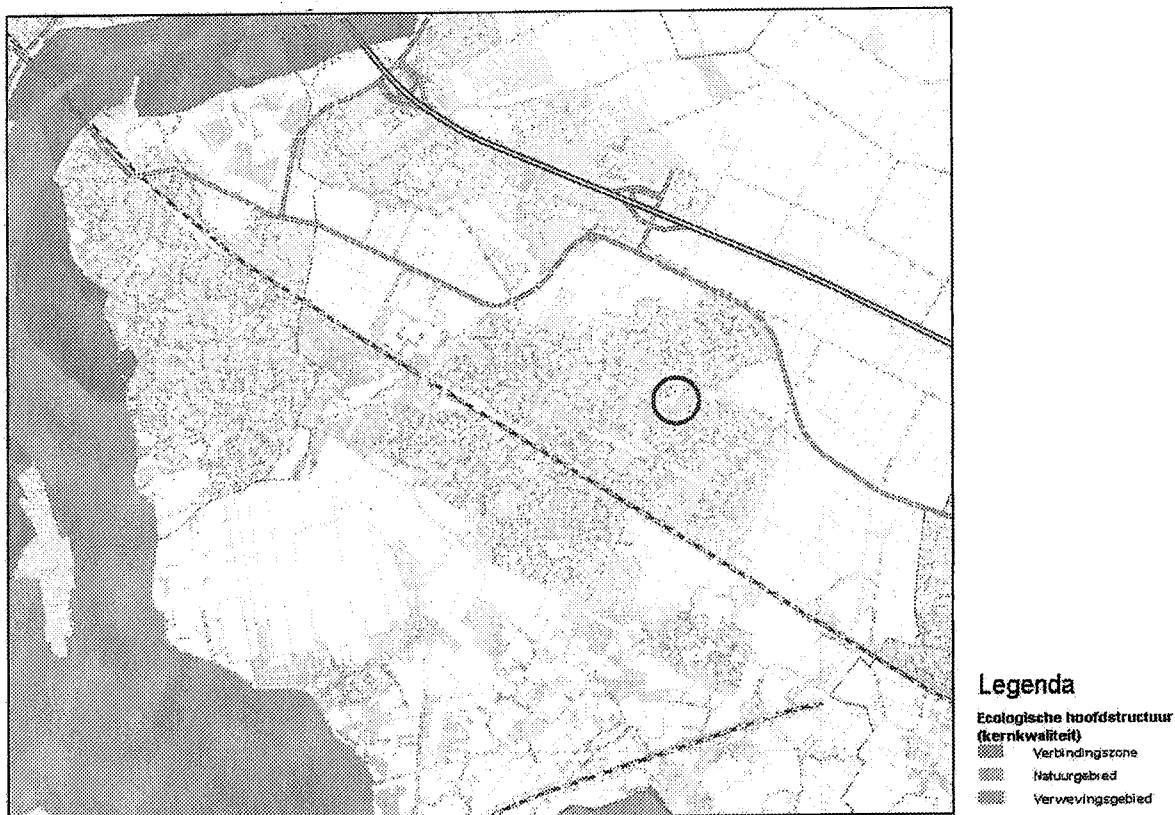

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied.

Beschermde status plangebied

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 3).

Het plangebied ligt op ruime afstand (meer dan 500 meter) van de EHS. De rivieren Rijn en IJssel en het Rijnstrangengebied zijn aangewezen als natuurgebied in de EHS (zie figuur 3). Nadelige effecten voor, tijdens en na inrichting van het plangebied op dit EHS gebied zijn niet te verwachten door de aard van de werkzaamheden, woningbouw in het centrum van Duiven.

Figuur 3. Ligging Ecologische Hoofdstructuur ten opzichte van het plangebied.

3 Het ecologisch onderzoek

3.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek omvat twee onderdelen:

- 1) het beschrijven van relevante onderdelen/passages uit de wet en eventuele jurisprudentie
- 2) het verzamelen van bestaande verspreidingsinformatie van beschermde soorten.

Voor dit laatste onderdeel is de databank van Stichting Staring Advies geraadpleegd op het voorkomen van beschermde soorten. De basis hiervoor (KISAL, Kennis en Informatie Systeem voor Achterhoek en Liemers), wordt gevormd door een in eigen beheer ontwikkelde toepassing gevuld met waarnemingen van individuele flora- en faunasoorten. Deze waarnemingen zijn verzameld door diverse vrijwilligers en werkgroepen uit de regio. Daarnaast zijn eigen waarnemingen uit diverse onderzoeken in de databank opgenomen. Dit betreft unieke waarnemingen die vaak niet in andere databanken (zoals het Natuurloket) aanwezig zijn. Bovendien zijn ze vastgelegd op detailniveau, zodat ze direct relevant zijn voor wettelijke procedures. Het Natuurloket is eveneens geraadpleegd.

Veldonderzoek

Gedurende één dagbezoek (21-08-08) is het plangebied onderzocht op aanwezigheid van beschermde soorten flora en fauna. Om het gebruik van het gebied door vleermuizen vast te stellen zijn er twee avondbezoeken uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd op relatief warme dagen. Tijdens de bezoeken is het huidige gebruik van het plangebied door vleermuissoorten en het aantal soorten vastgesteld. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een bat-detector. Op basis van deze veldbezoeken is een inschatting gemaakt van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en zijn incidentele waarnemingen gedaan van beschermde flora en fauna (voor zover waarneembaar in deze periode van het jaar).

Onderzoekers: B. Voerman (vleermuizen) en P. Dam (overige soortgroepen)

bezoekronden en het weer				
datum	tijdsduur	temp °C	bewolking	wind (Bf)
21-aug-08	10.00-11.00	18	onbewolkt	0-0
7-okt-08	19.00-19.45	14	onbewolkt	0-1
8-okt-08	19.00-19.40	17	onbewolkt	0-1

Gebruikt materiaal tijdens het vleermuisonderzoek:

vleermuisdetector	
naam	type
Pettersen detector	D240 x

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het bronnenonderzoek en de quickscan naar flora en fauna.

3.2.1 Bronnenonderzoek

KISAL

Met het bronnenonderzoek en met behulp van de waarnemingendatabank KISAL van Stichting Staring Advies (zie bijlage 1), zijn geen waarnemingen van beschermde soorten in of in directe omgeving van plangebied vastgesteld.

Natuurloket

Het Natuurloket (zie bijlage 2) geeft melding van een Rode Lijst flora soort en een amfibiesoort (tabel 2/3). De inschatting is dat beschermde amfibieënsoort buiten het plangebied valt door het ontbreken van geschikt biotoop. Door het ontbreken van open water is het onmogelijk de amfibie binnen het plangebied aan te treffen. Beschermde planten soorten en plantensoorten van de Rode Lijst verwachten we niet binnen het plangebied.

Het kilometerhok is niet, slecht tot matig onderzocht. De flora, libellen en dagvlinders zijn goed onderzocht. Korstmossen en sprinkhanen redelijk.

3.2.2 Veldonderzoek

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn uitsluitend algemene soorten, en aangeplante soorten aangetroffen. Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De enige mogelijk voorkomende beschermde plantensoort is gewone vogelmelk (Flora- en faunawet tabel 1). Deze soort is licht beschermd. Deze vroege voorjaarssoort is in de periode van het veldbezoek niet waar te nemen.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens de quickscan zijn enkele algemene vogelsoorten waargenomen. Het is waarschijnlijk dat enkele van deze soorten in het plangebied broeden. Vaste verblijfplaatsen voor spechten en bosuil zullen, door het ontbreken van holle bomen, niet aanwezig zijn. Naast deze waarnemingen kunnen er nog andere soorten een territorium bezetten in het plangebied en het omringende gebied waardoor ze gebruik maken van het plangebied.

Zoogdieren

Tijdens de quickscan zijn geen soorten of sporen van soorten aangetroffen. Wel zijn enkele algemene soorten te verwachten. In het gebied kunnen algemene soorten voorkomen als mol, konijn, echte muizen, spitsmuizen e.d. De steenmarter kan incidenteel het plangebied doorkruisen. Een vaste verblijfplaats van de eekhoorn is niet aangetroffen. Deze verwachten we ook niet, omdat geschikte verblijfplaatsen ontbreken.

Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn twee vleermuissoorten vastgesteld. De gewone dwergvleermuis (5-10 ex.) en laatvlieger(1-3 ex.) zijn foeragerend waargenomen. Het gebied wordt diffuus door beide soorten gebruikt als foerageergebied. De nadruk van het gebruik ligt rond het Patersbosje. De waarde van het plangebied als foerageergebied voor de beide soorten kan op basis van deze twee onderzoeken niet aangegeven worden.

In het plangebied is geen balts van deze beide soorten of andere vleermuissoorten waargenomen. Verblijfplaatsen voor balts zijn niet aangetroffen en ook niet te verwachten door het ontbreken van geschikt habitat.

Amfibieën

Amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en ook niet te verwachten. In het plangebied ontbreekt geschikt leefgebied (vijvers, sloten) voor deze diergroep.

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten aangetroffen en ook niet te verwachten. In het plangebied ontbreekt geschikt leefgebied voor deze diergroep.

Vissen

Gezien het ontbreken van open water zijn geen soorten van deze diergroep te verwachten.

Ongewervelden

Beschermde ongewervelden (dagvlinders/libellen etc.) zijn hier niet aangetroffen en ook niet te verwachten. Geschikt leefgebied ontbreekt voor de beschermde soorten van deze ecologische groep.

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en Faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten

(zie bijlage 4). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als dit inrichtingsplan geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd.

Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Mogelijk groeit in het Patersbosje gewone vogelmelk. Deze soort is licht beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen hoeft voor licht beschermde soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Andere beschermde plantensoorten verwachten we niet in het plangebied. Het Natuurloket maakt melding van een Rode Lijstsoort, deze komt naar verwachting in een ander deel van het kilometerhok voor. De KISAL-uitsnede laat geen waarnemingen zien van beschermde soorten.

Broedvogels

In het gebied zijn enkele vogelsoorten aangetroffen die redelijkerwijs in het gebied kunnen broeden.

Alle waargenomen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het raadzaam met de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn uiteraard ook beschermd.

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen (sporen van) zoogdieren waargenomen. Soorten die verwacht kunnen worden staan, met uitzondering van de steenmarter, allemaal vermeld in tabel 1 en zijn daarmee licht beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor deze soorten automatisch de vrijstellingsregeling. Het voorkomen van de strenger beschermde steenmarter (tabel 2) is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Hiervan is binnen het plangebied geen sprake.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen staan vermeld in tabel 3 en de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat alle vleermuissoorten streng beschermd zijn. Tijdens de quickscan is aangetoond dat het gebied door twee soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) als jachtgebied gebruikt wordt. Op basis van de onderzoeksgegevens kunnen we niet concluderen of het plangebied een **essentieel** foerageergebied is voor de plaatselijke populatie van beide soorten. Aanvullend onderzoek in 2009 moet dit aantonen en moet tevens antwoord geven op de vraag of het te slopen zwembadgebouw in gebruik is als verblijfplaats.

Het onderzoek was bedoeld om vast te stellen of het plangebied in gebruik is als baltslocatie voor de soorten die dit in het najaar doen. Dit gebruik is niet aangetoond.

Overige diersoorten

Beschermden amfibieën, reptielen of ongewervelden zijn niet aangetroffen. Gezien het ontbreken van voldoende geschikt leefgebied zijn beschermde amfibieën, reptielen en ongewervelden niet te verwachten op de planlocatie.

5 Conclusie

Dit rapport geeft de resultaten van een quickscan natuurtoets voor een deelgebied binnen Centrumplan Duiven. Voor het onderzoek zijn veldbezoeken uitgevoerd door medewerkers van Stichting Staring Advies. Hierdoor is een goede indruk gekregen van de aanwezige flora en fauna en de mogelijke waarden van het gebied. Deze indruk wordt bevestigd door de gecombineerde gegevens uit KISAL en van het Natuurloket.

5.1 Consequenties Flora- en faunawet

Tijdens de quickscan zijn enkele beschermde vogelsoorten waargenomen die bescherming genieten krachtens de Flora- en faunawet. Wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen worden gestart is de verstoring minimaal en kunnen de geplande ingrepen uitgevoerd worden zonder verstoring van broedende vogels in aangrenzende beplantingen.

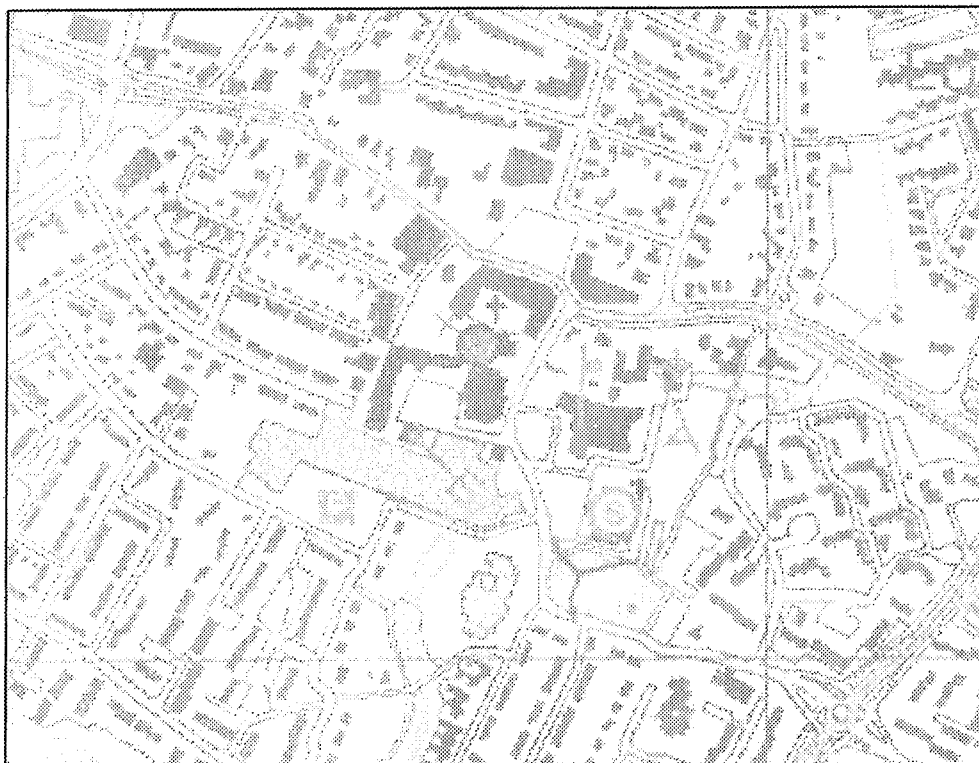
Het is aannemelijk dat er enkele algemene, tijdens de quickscan niet waargenomen, beschermde zoogdiersoorten van het gebied gebruik maken zoals mol, konijn, echte muizen, spitsmuizen e.d. Deze soorten (Flora- en faunawet, tabel 1) vallen allemaal onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ingrepen. Daarnaast is het aannemelijk dat de steenmarter het gebied doorkruist. Het voorkomen van de strenger beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2) is alleen ontheffingsplichting als er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Daarvan is in het plangebied geen sprake.

Er is gericht onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. De planlocatie wordt gebruikt als jachtgebied door twee vleermuissoorten. De conclusie op grond van de twee veldbezoeken in september is dat er aanvullend onderzoek nodig om vast te stellen of het gebied een essentieel foerageergebied is voor de bestaande populatie vleermuizen en of het zwembadgebouw als verblijfplaats wordt gebruikt.

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling van het plangebied heeft geen significante nadelige gevolgen voor de overige onderzochte soortgroepen. Voor deze soortgroepen zijn geen nadere onderzoeken of ontheffingen noodzakelijk.

Aanvullend onderzoek naar het gebruik van het gebied door vleermuizen is noodzakelijk.

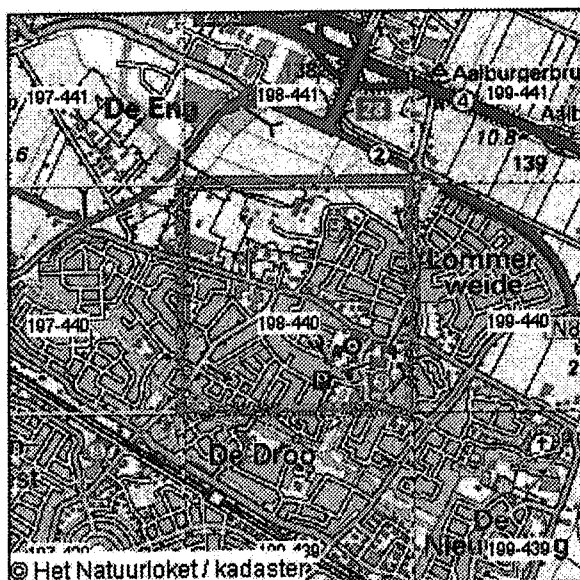
Bijlage 1 KISAL gegevens

Geen beschermde soorten gevonden

Bijlage 2 Gegevens Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:198 / Y:440								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hri*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					1	goed	-	1991-2007
Mossen						slecht		1997-2007
Korstmossen						redelijk	51-100%	1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren						matig		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						matig	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën		1				slecht	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						goed		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						goed		1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Bijlage 3 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- * beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- * beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- * nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën (zie tabel 1), elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening.

Tabel 1. Beschermingsregimes Flora- en faunawet.

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff-wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff-wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff-wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

In de tabel wordt melding gemaakt van de gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft. In het plangebied is geen gedragscode van toepassing.

Algemene vrijstelling (tabel 1)

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

"Lichte" toets (tabel 2)

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht.

"Uitgebreide" toets (tabel 3, soorten van de Habitatrichtlijn)

Ontheffingsaanvragen voor streng beschermde soorten worden volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld. Niet alleen moet worden aangetoond dat de

werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, tevens moet worden aangetoond dat er geen bevredigend alternatief voor de activiteit is en deze dwingende redenen van groot openbaar belang (met inbegrip van redenen van sociale of economische aard) dan wel het milieu dient. Werkzaamheden die niet vallen onder de noemer natuurbeheer moeten bovendien zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen. Dit houdt in dat er geen "wezenlijke invloed" op beschermde soorten is en dat schade aan de soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

[illegible]

Hummeloseweg 85 _ 7021 KN Zelhem

T 0314 64 19 10 F 0314 64 19 09

E info@staringadvies.nl I www.staringadvies.nl

Flora- en faunaonderzoek vitaal centrum Duiven

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

rapportnummer 1180

Flora- en faunaonderzoek vitaal centrum Duiven

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

Colofon

Zelhem	: 11-08-2011
Rapportnummer	: 1180
Projectnummer	: 1720
Opdrachtgever	: Gemeente Duiven
Contactpersoon	: Dhr. H. Aalders
Opdrachtnemer	: Stichting Staring Advies Dr. Grashuisstraat 8 7021 CL Zelhem T 0314 641910 F 0314 641909 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl
Auteur(s)	: ing. R. Boerboom / ing. B. Voerman

Inhoud

1	Inleiding en doel	4
2	Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
3	Het ecologisch onderzoek	9
3.1	Methode	9
3.2	Resultaten	11
4	Flora- en faunawet	16
4.1	Toetsing aan de Flora- en faunawet	16
4.2	Wettelijke consequenties	18
5	Conclusie	19
	Bijlage 1 KISAL gegevens	20
	Bijlage 2 Verspreiding huismus	21
	Bijlage 3 Verspreiding gierzwaluw	22
	Bijlage 4 Verspreiding overige vogels	23
	Bijlage 5 Verspreiding vleermuizen	24
	Bijlage 6 Wettelijk kader	25

1 Inleiding en doel

De gemeente Duiven is bezig met de herinrichting van het centrumgebied van Duiven. De basis hiervoor is het project Vitaal Centrum Duiven. In het kader van dit project heeft Stichting Staring Advies in 2008 reeds een offerte uitgebracht voor een flora en faunaonderzoek (SSA 08237-1089). Door wijziging in het project is het ecologisch onderzoek destijds niet opgepakt. Op dit moment loopt de voorbereiding van het bestemmingsplan voor dit project. De planning is om het bestemmingsplan in september 2011 in procedure te brengen. Hiervoor is het wenselijk in de natuurparagraaf van het bestemmingsplan al zo veel mogelijk de beschikbare onderzoeksgegevens mee te nemen. Hiervoor is in 2011 aanvullend natuuronderzoek uitgevoerd. De onderzoeksopzet van 2008 is hiervoor aangepast op basis van de meest recente versie van het Protocol voor Vleermuisonderzoek (Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging VZZ). Ook zijn de eerder uitgevoerde onderzoeken in het plangebied (SSA rapportnummers 0913 en 0969) voor het onderzoek benut.

Het doel van het onderzoek is om te inventariseren of door de geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna, en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locatie nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Locatie: Vitaal Centrum Duiven
Plaats: Duiven
Gemeente: Duiven
Provincie: Gelderland

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft een groot deel van het centrum van Duiven (zie figuur 1). De begrenzing is gebaseerd op de plangrenzen van het centrumplan “Een uitnodigend dorpshart”. Het plangebied wordt globaal begrenst door de Rijksweg aan de noordzijde, de Kastanjelaan aan de zuidzijde, de Wilgenlaan aan de oostzijde en de Pastoriestraat aan de westzijde. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich onder andere 2 basisscholen, een groenzone met parkvijvers, diverse winkels en horecagelegenheden en verschillende woonblokken.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit verhard oppervlak en bebouwing. Daarnaast is er een bosje aanwezig, genaamd het “Patersbosje”, en zijn er verschillende beplantingen verspreid over het gebied te vinden. Met name de zone rondom de RK Remigiuskerk en de begraafplaats en de noordoosthoek van het plangebied hebben een relatief groen karakter. Binnen het plangebied bevindt zich onder andere het winkelcentrum De Elshof, het Cultuurhuis en sporthal De Spelleward (zie figuur 1 en 2).

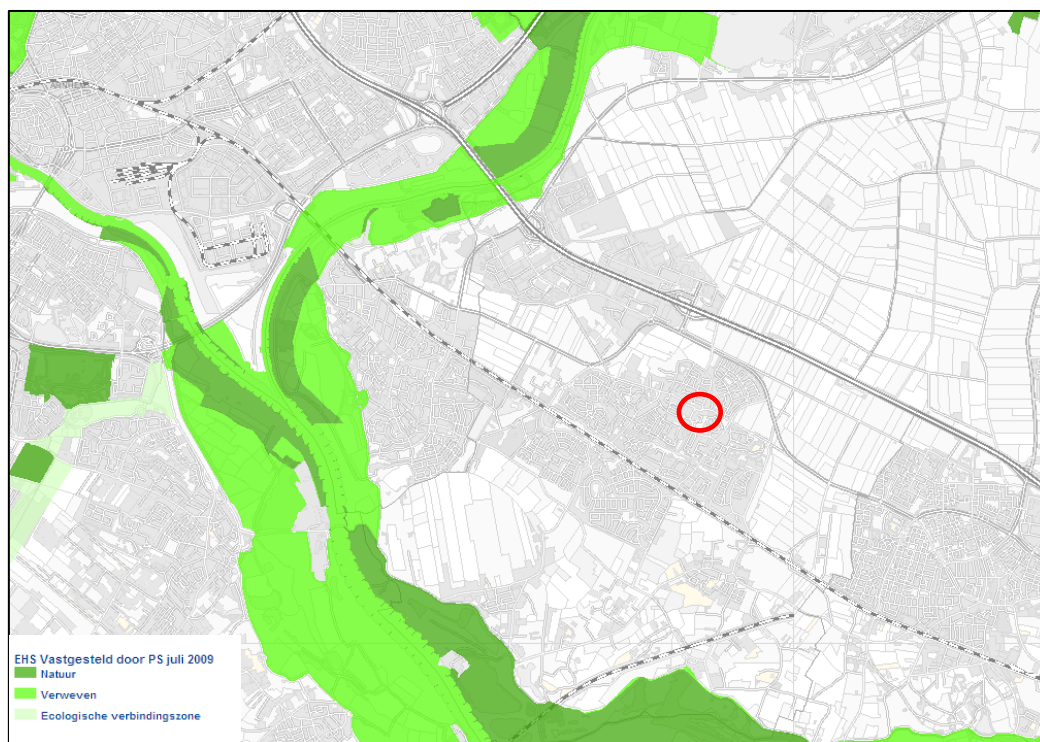
Geplande werkzaamheden

Naar aanleiding van het centrumplan “Een uitnodigend dorpshart” wordt het centrum van Duiven gerevitaliseerd. In het kader van dit project staan diverse ruimtelijke ontwikkelingen gepland in het gebied. Zowel de aanwezige bebouwing als de openbare ruimte en voorzieningen zullen ruimtelijke ingrepen ondergaan. Zo worden er onder andere nieuwe parkeervoorzieningen gerealiseerd, wordt de verkeerssituatie aangepast, wordt er meer openbaar groen aangebracht en worden delen van het winkelcentrum opnieuw ingericht.

Beschermde status plangebied

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Voor ruimtelijke ingrepen in de EHS geldt het nee-tenzij principe. Bij het toetsingskader gaat het erom of er een significant negatief effect is op de kernkwaliteiten van de EHS. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 3). Het plangebied ligt op ruime afstand (meer dan 500 meter) van de EHS. De rivieren Rijn en IJssel en het Rijnstrangengebied zijn aangewezen als natuurgebied in de EHS (zie figuur 3). Nadelige effecten voor, tijdens en na inrichting van het plangebied op dit EHS gebied zijn niet te verwachten door de aard van de werkzaamheden, sloop- en bouwwerkzaamheden in het centrum van Duiven.

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van de EHS.

Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Voor Nederland gaat het in totaal om 162 gebieden. Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Natura 2000 (zie figuur 4). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (de Gelderse Poort) ligt op ruime afstand van het plangebied (zie figuur 4). Door de afstand tot dit Natura 2000-gebied (ruim 2,5 km) en de geplande inrichting zijn nadelige effecten voor, tijdens en na de aanleg op dit beschermde gebied niet te verwachten.

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000 gebied de Gelderse Poort.

Natuurbeschermingswet

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Natuurbeschermingswet (zie figuur 5). Het dichtstbijzijnde beschermde natuurmonument is 'Weide Oude Rijnstrangen' ten zuiden van Zevenaar. Ruimtelijke ingrepen die de kernkwaliteiten van een beschermd natuurmonument aantasten zijn vergunningsplichtig. Daarnaast moeten er maatregelen getroffen worden om de bijzondere kwaliteiten van het gebied te waarborgen. Door de afstand tussen het plangebied en de 'Weide Oude Rijnstrangen' (ruim 6 km) en de aard van de werkzaamheden zijn negatieve effecten op dit beschermd natuurgebied niet te verwachten.

Figuur 5. Ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van beschermd natuurmonument 'Weide Oude Rijnstrangen' (oranje).

3 Het ecologisch onderzoek

3.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek omvat twee onderdelen:

- 1) het beschrijven van relevante onderdelen/passages uit de wet en eventuele jurisprudentie.
- 2) het verzamelen van bestaande verspreidingsinformatie van beschermde soorten.

Voor dit laatste onderdeel is de databank van Stichting Staring Advies geraadpleegd op het voorkomen van beschermde soorten. De basis hiervoor wordt gevormd door een in eigen beheer ontwikkelde regionale databank (KISAL, Kennis en Informatie Systeem voor Achterhoek en Liemers), gevuld met waarnemingen van individuele flora- en faunasoorten. Deze waarnemingen zijn verzameld door diverse vrijwilligers en werkgroepen uit de regio. Daarnaast zijn eigen waarnemingen uit diverse onderzoeken in de databank opgenomen. Dit betreft unieke waarnemingen die vaak niet in andere databanken (zoals het Natuurloket) aanwezig zijn. Bovendien zijn ze vastgelegd op detailniveau, zodat ze direct relevant zijn voor wettelijke procedures.

Veldonderzoek

Op basis van de reeds uitgevoerde quickscan natuurtoets en een aanvullend vleermuisonderzoek (respectievelijk SSA rapportnummers 0913 en 0969) is de onderzoeksintensiteit bepaald. Het plangebied is potentieel geschikt leefgebied voor een aantal streng beschermde soorten. Het gaat hierbij met name om de vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Voor deze soort(groep)en zijn gerichte inventarisaties uitgevoerd. Voor overige soortgroepen is de verwachtingskans op streng beschermde soorten lager. Voor deze soorten is een quickscan uitgevoerd om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Huisumus

De huismus is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. In het plangebied zijn diverse gebouwen aanwezig die potentieel geschikt zijn als broedplek voor de huismus. Deze soort kan het beste tijdens de ochtenduren geïnventariseerd worden. Dan is de zangactiviteit van mannetjes het hoogst. Er is geïnventariseerd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Volgens het protocol van SOVON Vogelonderzoek Nederland dienen hiervoor 2 ochtendbezoeken uitgevoerd te worden in de periode mei t/m juli. Het plangebied is 2 maal onderzocht gedurende deze periode (zie tabel 1). Ondanks dat de bezoeken relatief laat in het broedseizoen zijn uitgevoerd was er veel activiteit van huismussen. Huismussen zijn zeer trouw aan hun nestlocatie, waardoor een goed beeld is ontstaan over de locaties waar huismussen broeden.

Onderzoeker	Bezoek	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
Rick Boerboom	Ronde 1	23-jun-11	07.30 - 11.00 uur	droog, bew olkt, 17°C, wind 2 bf
Rick Boerboom	Ronde 2	1-jul-11	08.00 - 10.00 uur	droog, half bew olkt, 16°C, wind 1 bf

Tabel 1. Veldonderzoek huismus.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. De soort keert elk jaar terug naar dezelfde nestlocatie. In het plangebied zijn diverse gebouwen aanwezig die potentieel geschikt zijn als broedplek voor gierzwaluwen. Deze soort kan het beste tijdens de avonduren geïnventariseerd worden. Dan keren zij vaak terug naar de nesten. Het plangebied is geïnventariseerd op territoriaal gedrag en invliegende gierzwaluwen. Op deze wijze kunnen de nestlocaties worden vastgesteld. Volgens het protocol van SOVON Vogelonderzoek Nederland dienen hiervoor 3 avondbezoeken in de periode mei t/m juli uitgevoerd te worden. Er zijn 3 avondbezoeken uitgevoerd bij gunstige omstandigheden, gedurende de periode juni – juli (zie tabel 2). Door de onderzoeksintensiteit is een volledig beeld ontstaan over het voorkomen van de gierzwaluw in het plangebied.

Onderzoeker	Bezoek	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
Rick Boerboom	Ronde 1	27-jun-11	20.00 - 22.15 uur	droog, onbew olkt, 32°C, w ind 0 bf
Rick Boerboom	Ronde 2	5-jul-11	20.30 - 22.30 uur	droog, licht bew olkt, 25°C, w ind 0 bf
Sylvain Wanelink	Ronde 3	15-jul-11	19.30 - 21.30 uur	droog, half bew olkt, 16-18°C, w ind 2 bf

Tabel 2. Veldwerk gierzwaluw.

Vleermuizen

Een aantal gebouwen zijn potentieel geschikt als kraam- en zomerverblijfplaats of als balts- en paarverblijfplaats voor gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Daarnaast liggen er mogelijke vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen in het plangebied. Essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn belangrijk voor het functioneren van vaste verblijfplaatsen en zijn daardoor eveneens beschermd.

Het vleermuisprotocol adviseert om bij het vermoeden op dit gebiedsgebruik van de te verwachte soorten (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en grootoorvleermuis) gericht vleermuisonderzoek uit te voeren in de perioden mei t/m juli en in de periode augustus t/m september. Wanneer verblijfplaatsen van grootoorvleermuizen verwacht worden dient dit in het vroege voorjaar (maart – april) onderzocht te worden. Een deel van het plangebied is in 2009 onderzocht op vleermuizen. Er zijn inmiddels 2 veldbezoeken uitgevoerd (zie tabel 3). Dankzij de beschikbare onderzoeksresultaten, de gebiedsgrootte en de voorgestelde onderzoeksintensiteit is een volledig beeld ontstaan over het gebiedsgebruik door vleermuizen.

Onderzoeker	Bezoek	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
Bart Otten	Ronde 1	26-jun-11	22.00 - 23.30 uur	droog, onbew olkt, 26°C, w ind 0 bf
Bart Otten	Ronde 2	1-aug-11	21.45 - 22.30 uur	droog, licht bew olkt, 18°C, w ind 1-2 bf
Bart Otten	Ronde 3	3-sep-11	21.30 - 23.00 uur	half bew olkt, droog, 23 °C, w ind 2 Bf
Bart Otten	Ronde 4	26-sep-11	21.30 - 23.00 uur	bew olkt, droog, 19 °C, w ind 2 Bf

Tabel 3. Veldwerk vleermuizen.

Quickscan overige soortgroepen

Het plangebied is mogelijk geschikt voor een aantal andere beschermde soorten. Om hiervan een goed beeld te krijgen is een quickscan natuurtoets uitgevoerd in het plangebied (zie tabel 4). Deze quickscan dient eveneens als update van de quickscan die in 2008 in een deel van het plangebied is uitgevoerd.

Onderzoeker	Bezoek	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
Rick Boerboom	quickscan	23-jun-11	07.30 - 11.00 uur	droog, bew olkt, 17 °C, w ind 2 bf

Tabel 4. Veldbezoek quickscan.

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het quickscan natuuronderzoek.

3.2.1 Literatuuronderzoek

KISAL

Delen van het plangebied zijn in het recente verleden door SSA onderzocht op aanwezige natuurwaarden. Deze verspreidingsgegevens zijn vastgelegd in natuurdatabank KISAL. Deze gegevens zijn benut ter ondersteuning bij het onderzoek. Daarnaast zijn er vanuit verschillende bronnen waarnemingen gedigitaliseerd in KISAL die relevant kunnen zijn voor het plangebied.

Er zijn in KISAL een aantal waarnemingen van beschermde soorten in of in de directe omgeving van het plangebied vastgesteld. Het gaat hierbij om 14 broedvogels, 2 vleermuizen en 1 amfibieënsoort. Daarnaast zijn de zeldzame (niet beschermde) akkergeelster en weidegeelster aangetroffen op de begraafplaats, aan de noordzijde van de RK Remigiuskerk (zie bijlage 1).

Verspreidingsatlassen

Flora

De Atlas van de flora van Oost-Gelderland maakt voor de omgeving van het plangebied melding van 3 licht beschermde plantensoorten: aardaker, grote kaardebol en zwanenbloem (Flora- en faunawet, tabel 1). Er zijn geen waarnemingen van streng beschermde plantensoorten bekend uit de omgeving van het plangebied.

Broedvogels

Raadpleging van de Atlas van Nederlandse Broedvogels van SOVON vogelonderzoek Nederland heeft voor de omgeving van het plangebied het voorkomen van een aantal broedvogels aangetoond. Een deel van de vogelsoorten kunnen een territorium bezetten in het plangebied of in de directe omgeving hiervan, waardoor ze gebruik kunnen maken van het plangebied. Het betreft hier vooral algemene soorten van struweel (tuinvogels) en algemene watervogels als meerkoet, waterhoen en wilde eend die mogelijk broeden bij de stadswateren in Duiven.

Zoogdieren

De digitale zoogdieratlas van de Zoogdierverseniging VZZ (www.zoogdieratlas.nl) maakt voor het kilometerhok (198-440) waarbinnen het plangebied ligt melding van een aantal beschermde zoogdiersoorten. Het betreft hier:

- egel, mol (Flora- en faunawet, tabel 1)
- steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2)
- gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (Flora- en faunawet, tabel 3)

Amfibieën, reptielen en vissen

De site van RAVON (www.ravon.nl), een vrijwilligersorganisatie voor onderzoek naar reptielen, amfibieën en vissen, maakt in de directe omgeving van het plangebied melding van enkele licht beschermde amfibieënsoorten: bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander (Flora- en faunawet, tabel 1). Waarnemingen van streng beschermde soorten amfibieën, reptielen en vissen zijn niet bekend geworden. In het Rijnstrangengebied ten zuiden van Duiven komen streng beschermde soorten voor als kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad.

Ongewervelde dieren

Raadpleging van diverse websites en literatuur heeft niet de aanwezigheid van beschermde ongewervelde dieren in en in de directe omgeving van het plangebied aangetoond. Door het ontbreken van geschikt habitat voor beschermde soorten ongewervelde dieren worden deze niet in het plangebied en de directe omgeving verwacht.

3.2.2 Veldonderzoek

Flora

In het plangebied zijn 2 streng beschermde plantensoorten aangetroffen: gele helmbloem en ruig klokje (Flora- en faunawet, tabel 2). De gele helmbloem groeit in een steegje achter een woning aan de Elshofstraat. Ruig klokje groeit op verschillende plekken tussen stoeptegels en in smalle groenstroken, onder andere nabij de Regisiuskerk en bij de kruising Pastoriestraat en 't Buske. Ook net buiten het plangebied groeit de soort op verschillende plekken. De groeiplaatsen van beide soorten betreffen verwilderde tuinplanten (zie figuur 6).

Figuur 6. Gele helmbloem (links) en ruig klokje (recht) als verwilderde tuinplant in het plangebied.

Er zijn, met uitzondering van gele helmbloem en ruig klokje, geen beschermde plantensoorten aangetroffen tijdens het veldbezoek. Delen van het plangebied zijn geschikt habitat voor licht beschermde plantensoorten als gewone vogelmelk of brede wespenorchis (Flora- en faunawet, tabel 1). Deze soorten zijn echter niet aangetroffen. Mogelijk komen nog enkele beschermde soorten als verwilderde tuinplant voor in het plangebied, zoals kleine maagdenpalm of wilde marjolein. Natuurlijke groeiplaatsen van streng beschermde plantensoorten worden niet in het plangebied verwacht. De samenstelling van de aangetroffen flora en vegetatie en de daarvan

afgeleide inschatting van de voedselrijkdom en bodemgesteldheid duiden niet op een geschikt milieu voor streng beschermde plantensoorten.

Verspreid over het plangebied groeien algemene soorten van voedselrijke omstandigheden zoals Canadese fijnstraal, straatgras, gewone raket, gewone melkdistel, gewone hennepnetel, varkensgras, melganzevoet, klimop, grote brandnetel, gewone paardenbloem en Engels raaigras.

Huismus

Middels 2 inventarisaties tijdens de broedperiode is het plangebied gericht onderzocht op huismussen. Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen broedgevallen van huismussen aangetroffen. Net buiten het plangebied is de huismus op diverse plekken aangetroffen, vooral in de aangrenzende woonwijken. Met name in de Van Schaikstraat, 't Weike, 't Buske, Wilgenlaan en Lijsterbeslaan zijn territoria van huismussen vastgesteld. De mussen broeden hier voornamelijk onder de dakpannen die zij via de dakgoot bereiken. Op de kaart in bijlage 2 is de verspreiding van de huismus in de directe omgeving van het plangebied exact weergegeven.

Gierzwaluw

Middels 3 avondinventarisaties gedurende de zomer van 2011 is het plangebied gericht onderzocht op gierzwaluwen. Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen broedgevallen van gierzwaluwen aangetroffen. Er zijn slechts enkele hoog overvliegende gierzwaluwen waargenomen. Deze vertoonden geen binding met het plangebied.

Er bevinden zich enkele broedkolonies in woonwijken nabij het plangebied. Gierzwaluwen broeden onder ander in de omgeving Lijsterbeslaan – Berkenlaan – Goudenregenstraat ten zuiden van het plangebied. Ook in de Wilgenlaan ten oosten van het plangebied broeden gierzwaluwen. Ten westen van het plangebied in de omgeving Van Schaikstraat – De Bongerd – 't Weike zijn ook territoriale gierzwaluwen aangetroffen, die mogelijk in de woningen broeden. Op de kaart in bijlage 3 zijn globaal de locaties in de omgeving van het plangebied weergegeven waar gierzwaluwen broeden.

Overige broedvogels

Met uitzondering van de huismus en de gierzwaluw heeft er geen volledige broedvogelkartering plaatsgevonden. Tijdens de quickscan (en de overige veldbezoeken) zijn de volgende algemene vogelsoorten aangetroffen in het plangebied: groenling, merel, houtduif, putter, tijtjaf, vink, winterkoning en zwartkop (zie bijlage 4). Een deel van deze soorten broedt vermoedelijk in de tuinen en het openbaar groen in en rondom het plangebied. Daarnaast is het mogelijk dat enkele andere algemene soorten als kauw, Turkse tortel en zanglijster in het plangebied broeden.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn uitsluitend sporen van de mol (Flora- en faunawet, tabel 1) aangetroffen in het plangebied. Het gebruik van het plangebied door enkele algemene, licht beschermde soorten als egel, konijn, spitsmuizen en echte muizen (Flora- en faunawet, tabel 1) is te verwachten. Het plangebied is potentieel geschikt leefgebied van de strenger beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2). Er zijn geen (sporen van) steenmarters aangetroffen in het plangebied. Eventueel aanwezige verblijfplaatsen van de steenmarter bevinden zich vermoedelijk buiten het plangebied. De meeste gebouwen binnen het plangebied lijken niet geschikt als verblijfplaats voor steenmarters. Bovendien zijn er geen andere geschikte schuilmogelijkheden aangetroffen.

Vleermuizen

Ondanks gerichte inventarisaties zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het plangebied. Deze worden op basis van de resultaten van de eerste vleermuisronden ook niet

verwacht. Er zijn geen in- of uitvliegende dieren waargenomen. Ook zijn er geen sporen (uitwerpselen etc.) aangetroffen. Er vliegen bovendien zeer weinig vleermuizen in het plangebied. Door het open karakter, de vele verlichting en weinig opgaande begroeiing is het centrum slechts matig geschikt als jachtbiotoop voor vleermuizen. Er foerageren enkele gewone dwergvleermuizen en laatvliegers in het plangebied. Met name rondom het Patersbosje en langs de groenstrook ten noorden van het bosje zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. Het betreft lage aantallen, maximaal 12 stuks. Deze vleermuizen hebben hun verblijfplaatsen in omliggende woonwijken. Er is 1 foeragerende laatvlieger aangetroffen, eveneens bij het Patersbosje. Er zijn enkele overvliegende rosse vleermuizen (zonder binding met plangebied) waargenomen. Het betreft maximaal 3 exemplaren. Er bevinden zich geen essentiële vliegroutes of foerageergebieden in het plangebied. Zie bijlage 5.

Bij het Patersbosje en enkele boomgroepen langs de Wilgenlaan, in het oosten van het plangebied, zijn gedurende de najaarsronden enkele baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het betreft maximaal 4 exemplaren. De baltsende dieren vertoonden geen binding met een potentiële verblijfplaats (gebouw of boom) binnen het plangebied. Er zijn geen baltslocaties aangetroffen binnen het plangebied of de directe omgeving. De verblijfplaatsen bevinden zich buiten het plangebied.

Grootoorvleermuis

De grootoorvleermuis is niet waargenomen in het plangebied. De enige potentieel geschikte verblijfplaats binnen het plangebied is de RK Remigiuskerk. Hier zijn echter alle eventuele invliegopeningen in de kerk dichtgemaakt. Er bevinden zich verder geen geschikte gebouwen of bomen die als verblijfplaats voor de grootoorvleermuis kunnen dienen. Er zijn vanuit het bronnenonderzoek geen waarnemingen van de grootoorvleermuis bekend geworden uit het plangebied of de directe omgeving. De gewone grootoorvleermuis wordt niet verwacht binnen het plangebied.

Amfibieën

Amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Geschikt voortplantingswater ontbreekt in het plangebied. De nabijgelegen parkvijvers zijn geschikt als voortplantingswater voor algemene, licht beschermde soorten als bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander (Flora- en faunawet, tabel 1). Delen van het plangebied kunnen incidenteel doorkruist worden door deze soorten. Het gaat hierbij met name om de groengebieden zoals het Patersbosje en de aangrenzende groenstrook in het noordoosten van het plangebied. Streng beschermde amfibieënsoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Het bronnenonderzoek bevestigt dit.

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen en ook niet te verwachten. In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor deze diergroep. Streng beschermde reptielensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Het bronnenonderzoek bevestigt dit.

Vissen

In het plangebied is geen open water aanwezig. Geschikt leefgebied voor vissen ontbreekt.

Ongewervelden

Beschermde ongewervelden (dagvlinders/libellen etc.) zijn hier niet aangetroffen en ook niet te verwachten. Het bronnenonderzoek bevestigt dit. Geschikt leefgebied ontbreekt voor de

beschermde soorten van deze ecologische groep. In de tuinen en het openbaar groen in het plangebied kunnen enkele algemene soorten worden verwacht als klein koolwitje, bont zandoogje, dagpauwoog, atalanta etc.

4 Flora- en faunawet

4.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 6). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande werkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor tabel 2 en 3 soorten dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Als dit niet mogelijk is dient een ontheffing aangevraagd te worden, in combinatie met het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen. Zie bijlage 6 voor een toelichting op de Flora- en faunawet.

Flora

In het plangebied zijn 2 streng beschermde plantensoorten aangetroffen: gele helmblom en ruig klokje (Flora- en faunawet, tabel 2). De groeiplaatsen betreffen echter verwilderde tuinplanten (zie figuur 6). Het voorkomen van deze verwilderde tuinplanten heeft geen beschermde status. Overige streng beschermde soorten zijn niet aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht binnen het plangebied door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen. Mogelijk komen licht beschermde plantensoorten voor als gewone vogelmelk, grote kaardebol en brede wespenorchis (Flora- en faunawet, tabel 1). Voor licht beschermde soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch de vrijstellingsregeling. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

Huismus

Binnen het plangebied zijn ondanks gericht onderzoek geen territoria van de huismus aangetroffen. Net buiten de grenzen van het plangebied bevinden zich wel diverse territoria van de huismus. De mussen broeden hier vermoedelijk onder de dakgoten van huizen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen het plangebied hoeven dus geen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden voor de huismus. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soort. Wel wordt sterk aanbevolen om de sloop van gebouwen, die zich nabij broedlocaties bevinden, ruim voor aanvang van het broedseizoen van de huismus te starten. Hierdoor kunnen de huismussen zich aanpassen en wordt ernstige verstoring voorkomen. Huismussen broeden van eind maart tot augustus. Er worden geen essentiële foerageergebieden van de huismus aangetast.

Gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn ondanks gericht onderzoek geen territoria van de gierzwaluw aangetroffen. In enkele woonblokken nabij het plangebied broeden wel gierzwaluwen. Door de afstand ten opzichte van het plangebied zal geen verstoring van deze broedkolonies plaatsvinden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen het plangebied hoeven dus geen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden voor de gierzwaluw. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soort.

Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn enkele vogelsoorten waargenomen die mogelijk in het plangebied broeden. In natuurdatabank KISAL zijn ook enkele waarnemingen van vogels aangetroffen in en rondom het gebied. Alle aangetroffen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het raadzaam met de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen of, voorafgaand aan het broedseizoen het gebied ongeschikt maken als broedplek. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringseffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn ook beschermd.

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn uitsluitend sporen van de licht beschermde mol (Flora- en faunawet, tabel 1) aangetroffen. Uit het bronnenonderzoek blijkt dat er in naast enkele algemene soorten (egel en mol) ook 1 strenger beschermde zoogdieren voorkomt in het kilometerhok waarbinnen het plangebied ligt: steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2). De te verwachten soorten staan, met uitzondering van de steenmarter, allemaal vermeld in Flora- en faunawet, tabel 1 en zijn daarmee licht beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor licht beschermde soorten automatisch de vrijstellingsregeling. Het voorkomen van de strenger beschermde steenmarter is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Verblijfplaatsen van steenmarters bevinden zich vermoedelijk buiten het plangebied. Door de verborgen levenswijze is het echter wel mogelijk dat er verblijfplaatsen aanwezig zijn. Ook kan de soort zich in de nabije toekomst alsnog vestigen in het plangebied. Het wordt daarom sterk aanbevolen om te slopen panden voorafgaand aan de sloop door een deskundige te laten controleren op aanwezigheid van steenmarters. Wanneer een verblijfplaats aangetroffen wordt dienen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig en ook niet te verwachten door het ontbreken van bomen of gebouwen met geschikte holten binnen het plangebied. Het plangebied is door de openheid, de vele verlichting en verharding slechts matig geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Uit het bronnenonderzoek zijn geen waarnemingen van verblijfplaatsen van vleermuizen bekend geworden. Er zijn in KISAL enkele waarnemingen van foeragerende vleermuizen in de omgeving van het plangebied bekend geworden (zie bijlage 1). De geplande ingreep heeft geen negatief effect op vleermuissoorten door de aanwezigheid van voldoende geschikt habitat in de directe omgeving van het plangebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep. Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van de grootoorvleermuis is niet noodzakelijk.

Overige diersoorten

Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden zijn niet aangetroffen. Gezien het ontbreken van (voldoende) geschikt leefgebied zijn streng beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden niet te verwachten in het plangebied. Het bronnenonderzoek bevestigt dit. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroepen.

4.2 Wettelijke consequenties

Flora

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Broedvogels

Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Start de werkzaamheden buiten het broedseizoen (tussen 15 maart en 15 juli) of maak het gebied voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt als broedlocatie voor vogels door opgaande vegetatie te verwijderen. Geen nader onderzoek noodzakelijk.

Huismus

Er broeden geen huismussen binnen het plangebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied hoeven geen mitigerende of compenserende maatregelen getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Gierzwaluw

Er broeden geen gierzwaluw binnen het plangebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied hoeven geen mitigerende of compenserende maatregelen getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Zoogdieren

Het wordt aanbevolen om bij sloop van gebouwen ecologische begeleiding uit te laten voeren in verband met het mogelijk voorkomen van verblijfplaatsen van de steenmarter. Wanneer een verblijfplaats aangetroffen wordt dienen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden.

Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Er hoeven bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied geen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden voor vleermuizen.

Amfibieën

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Reptielen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Vissen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Overige diersoorten

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5 Conclusie

Aan de hand van de resultaten van het natuuronderzoek in het centrum van Duiven trekken we de volgende conclusie:

Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied hoeven vooralsnog geen mitigerende of compenserende maatregelen getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk, wanneer er geen verblijfplaatsen van steenmarter of vleermuizen worden aangetroffen.

Huismus

Er broeden enkele huismussen in de directe omgeving van het plangebied. Het is wenselijk om, bij ruimtelijke ingrepen nabij broedplekken van huismussen, de werkzaamheden ruim voor aanvang van het broedseizoen te starten om ernstige verstoring te voorkomen.

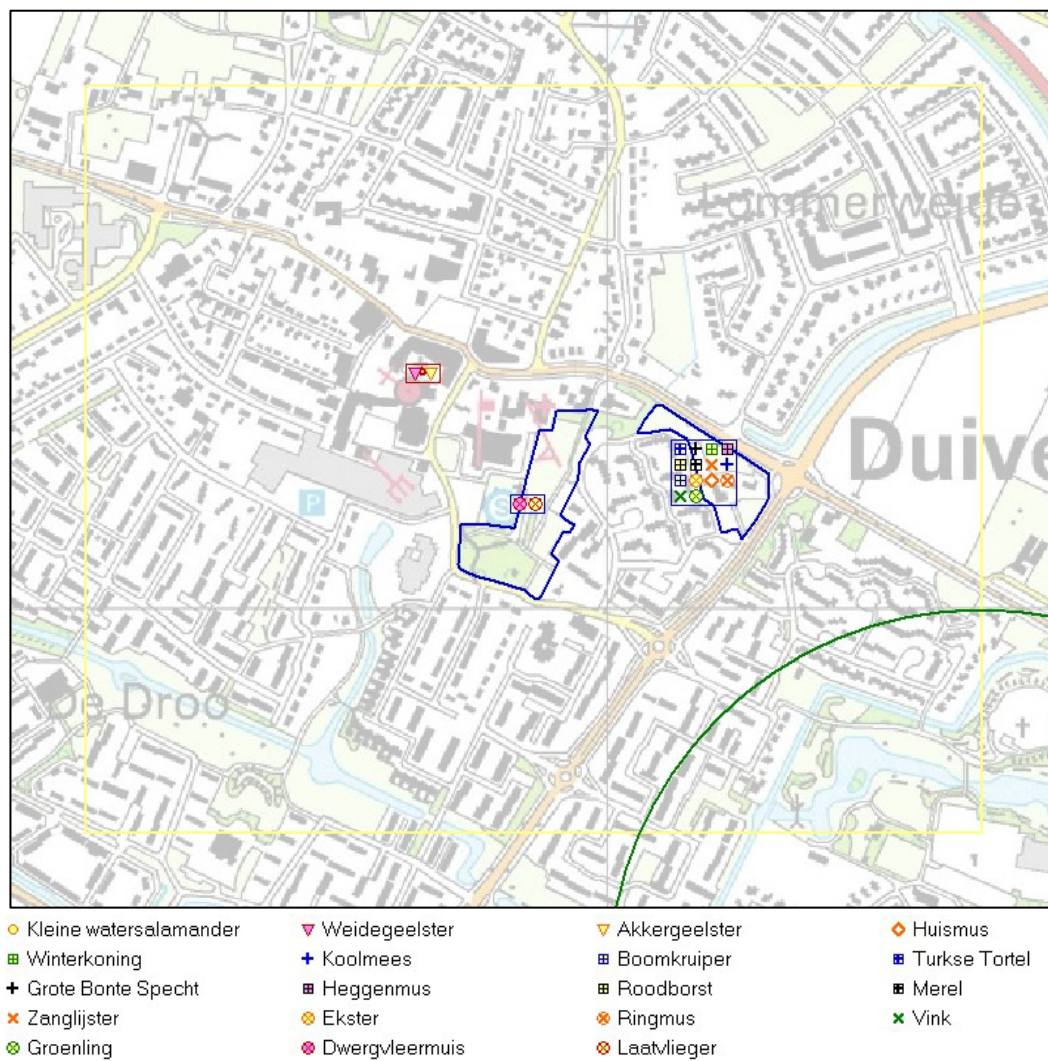
Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied hoeven voor vleermuizen geen vervolgstappen genomen te worden.

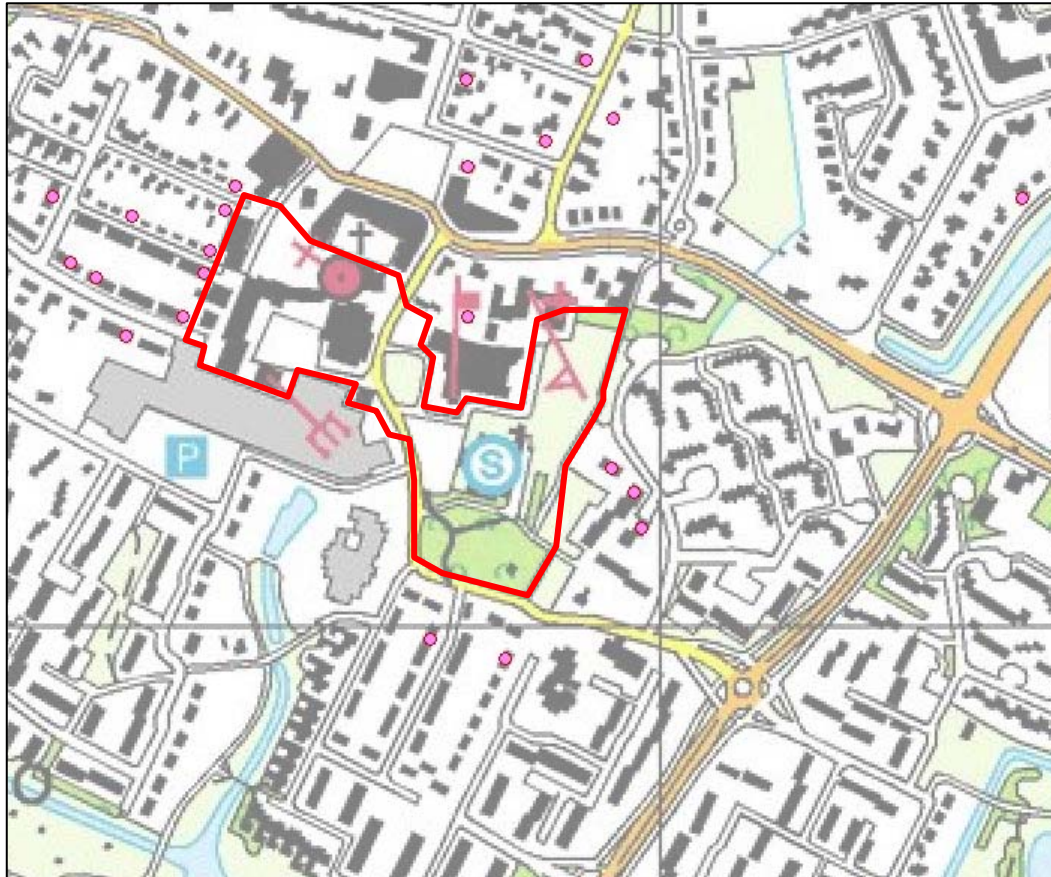
Steenmarter

Het wordt sterk aanbevolen om de te slopen panden voorafgaand aan de sloop door een deskundige te laten controleren op aanwezigheid van steenmarters. Wanneer een verblijfplaats aangetroffen wordt dienen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden.

Bijlage 1 KISAL gegevens

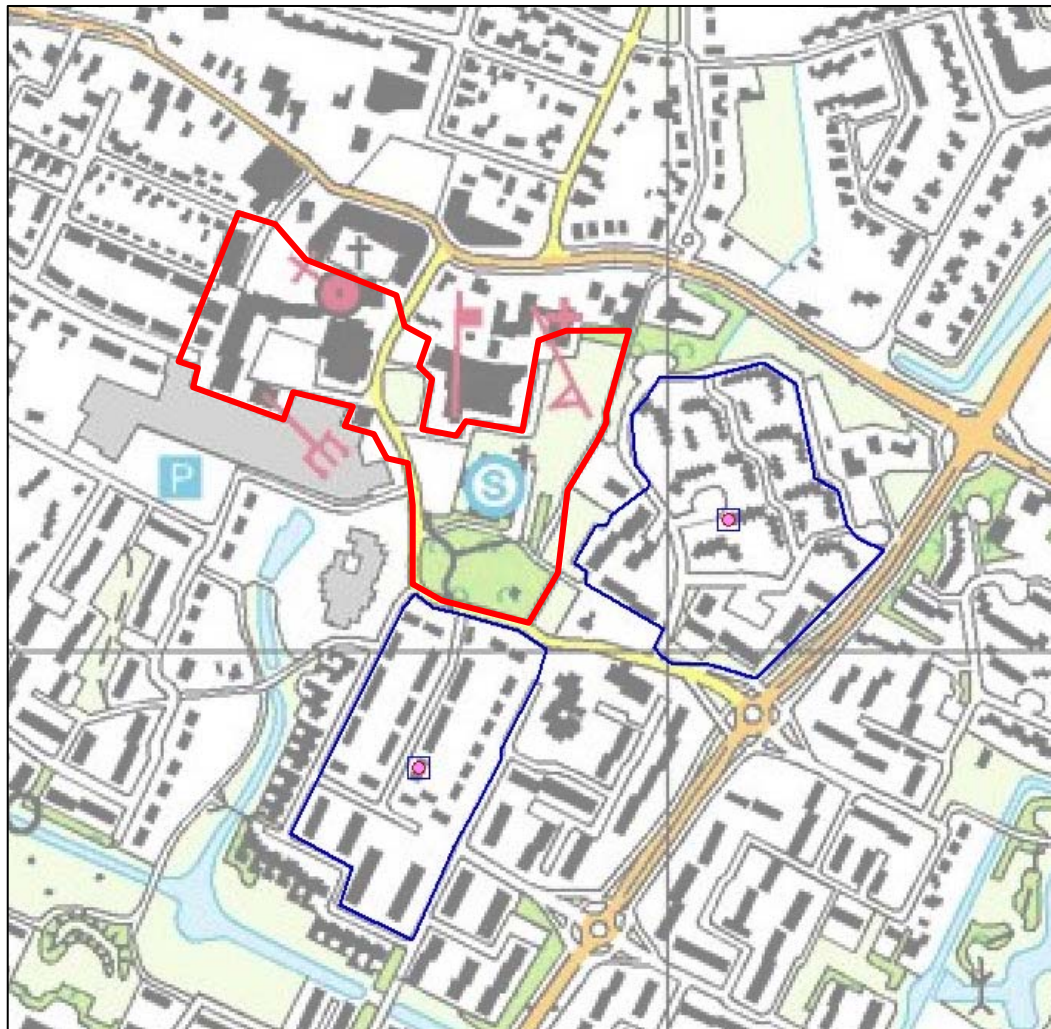

Bijlage 2 Verspreiding huismus

● Huismus

Bijlage 3 Verspreiding gierzwaluw

● Gierzwaluw

Bijlage 4 Verspreiding overige vogels

Bijlage 5 Verspreiding vleermuizen

● Dwergvleermuis

● Rosse vleermuis

● Laatvlieger

Bijlage 6 Wettelijk kader

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening (zie tabel 1).

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff-wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff-wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff-wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

Tabel 1. Beoordelingstoets voor ontheffing.

Tabel 1 maakt melding van een gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Flora- en faunawet, tabel 1: Algemene vrijstelling

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

Flora- en faunawet, tabel 2: "Lichte" toets

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Werken volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelsector geeft vrijstelling voor deze categorie van beschermde soorten. Er hoeft hiervoor geen ontheffing aangevraagd te worden. Er mag echter geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen om uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Flora- en faunawet, tabel 3: “Uitgebreide” toets

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet kan voldoende worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrichtlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Dat zijn voor Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor Bijlage 1: AMvB-soorten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Vogels

Alle vogels in Nederland zijn streng beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor vogels geldt dat er alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang zoals vermeld in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Overtreding van de Flora- en faunawet dient voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als maatregelen getroffen worden die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten verplaatst of verwijderd worden, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

stichting staring advies

Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL Zelhem

T 0314 641910
F 0314 641909

info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl

Vleermuizenonderzoek locatie “Patersbosje” in Duiven

Tussenrapportage

ZELHEM, NOVEMBER 2008

RAPPORTNUMMER 0885

PROJECTNUMMER 1066

OPDRACHTGEVER

Gemeente Duiven | Postbus 6, 6920 AA Duiven | T 0316 279347 | F 0316 279279

OPDRACHTNEMER

Stichting Staring Advies

Hummeloseweg 85, 7021 KN Zelhem | T 0314 641910 | F 0314 641909

info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteur: drs. P. Dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding en doel	3
	1.1 Aanleiding	3
	1.2 Onderzoek	3
2	Resultaten	4
	2.1 Bronnenonderzoek	4
	2.2 Veldonderzoek	4
3	Conclusie	4

1 Inleiding en doel

1.1 Aanleiding

De gemeente Duiven herontwikkelt de komende jaren het dorpshart naar aanleiding van een stedenbouwkundige visie die zijn vorm heeft gekregen in het plan 'Een uitnodigend dorpshart' (gemeente Duiven, maart 2008). Een onderdeel van dit plan is het ontwikkelen van het gebied ten noorden van het Patersbosje waarbij het bestaande zwembad gesloopt gaat worden. In het gebied staat woningbouw gepland. De gemeente Duiven is van plan medio 2009 al te starten met delen van de plannen. Daarom is in september 2008 kortdurend veldwerk uitgevoerd om vast te stellen of er in deze periode sprake is van gebruik van het gebied door vleermuizen en om aansluitend de relatie met de Flora- en faunawet in kaart te brengen..

Status van het onderzoek

Het vleermuisonderzoek dat in september 2008 is uitgevoerd wordt in 2009 aangevuld met vleermuisonderzoek dat in een groter plangebied wordt uitgevoerd. Er is in september 2008 onderzoek uitgevoerd om vast te stellen of er balts van vleermuissoorten in het plangebied waar te nemen is. Baltsplekken zijn ihkv de Flora- en faunawet beschermde verblijfplaatsen. Door dit onderzoek in 2008 al uit te voeren hoeft dit onderzoek niet in september 2009 uitgevoerd te worden waardoor er enige tijdswinst op dit project geboekt kan worden.

Dit rapport is een tussentijdse rapportage van dit onderzoek, medio november 2009 volgt de definitieve rapportage.

1.2 Onderzoek

Om een mogelijk verblijf van een of meerdere vleermuissoorten vast te stellen zijn er twee avondbezoeken uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd op relatief warme dagen. Tijdens de bezoeken is het huidige gebruik van het plangebied door vleermuissoorten en het aantal soorten vastgesteld.

Vleermuisonderzoek (B. Voerman) en gebruikt materiaal

bezoekronden en het weer				
datum	tijdsduur	temp °C	bewolking	wind (Bf)
19-sep-08	19.30:22.00	18	half bewolkt	2
6-okt-08	19.00:22.00	16	bewolkt	2

vleermuisdetector	
naam	type
Petterson detector	D240 x

2 Resultaten

2.1 Bronnenonderzoek

Uit het bronnenonderzoek met behulp van de waarnemingendatabank KISAL (zie bijlage 1) zijn geen waarnemingen van beschermde soorten in het plangebied vastgesteld. Het Natuurloket (zie bijlage 2) geeft melding van een Rode Lijst flora soort en een amfibiesoort (tabel 2/3). Het kilometerhok is niet, slecht tot matig onderzocht. De flora, libellen en dagvlinders zijn goed onderzocht. Korstmossen en sprinkhanen redelijk.

2.2 Veldonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn twee vleermuissoorten vastgesteld. De gewone dwergvleermuis (5-10) en laatvlieger(1-3) zijn foeragerend waargenomen. Het gebied wordt diffuus door beide soorten gebruikt als foerageergebied. De nadruk van het gebruik ligt rond het Patersbosje. De waarde van het plangebied als foerageergebied voor de beide soorten kan op basis van deze twee onderzoeken niet aangegeven worden.

In het plangebied is geen balts van deze beide soorten of andere vleermuissoorten waargenomen. Verblijfplaatsen voor balts zijn niet aangetroffen en ook niet te verwachten.

3 Conclusie

Het gebied is in gebruik bij gewone dwergvleermuizen en laatvliegers als foerageergebied. Op basis van de onderzoeksgegevens kunnen we niet concluderen of het plangebied een essentieel foerageergebied is voor de plaatselijke populatie van beide soorten. Aanvullend onderzoek in 2009 moet dit aantonen.

Het onderzoek was bedoeld om vast te stellen of het plangebied in gebruik is als baltslocatie voor de soorten die dit in het najaar doen. Dit gebruik is niet aangetoond.

De twee voorlopige conclusies op grond van 2 bezoeken in september zijn:

1. Er is aanvullend onderzoek nodig om vast te stellen of het gebied een essentieel foerageergebied is voor de bestaande populatie vleermuizen.
2. Er is geen baltsactiviteit vastgesteld in het plangebied.

Bijlage 1 Kisal gegevens

Bijlage 2 Gegevens Natuurloket

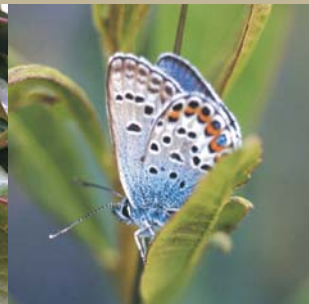
Rapportage voor kilometerhok X:198 / Y:440								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					1	goed	-	1991-2007
Mossen						slecht		1997-2007
Korstmossen						redelijk	51-100%	1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren						matig		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						matig	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën		1				slecht	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						goed		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						goed		1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Aanvullend vleermuisonderzoek Patersbosje in Duiven

Addendum

Rapportnummer: 0969

Aanvullend vleermuisonderzoek Patersbosje in Duiven

Addendum

Zelhem, juli 2009
Rapportnummer 0969
Projectnummer 1137

opdrachtgever

Gemeente Duiven | Postbus 6 6920 AA Duiven
Contactpersoon : Dhr. H. Aalders

opdrachtnemer

Stichting Staring Advies
Dr. Grashuistraat 8 | 7021 CL Zelhem | T 0314 641910 | F 0314 641909
info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteur: ing B. Voerman

Addendum

1.1 Inleiding

Dit addendum geldt als aanvulling op het rapport: Quickscan natuurtoets Patersbosje e.o. in Duiven; rapportnummer 0913, Stichting Staring Advies.

In augustus en oktober 2008 is in een drietal veldbezoeken onderzoek uitgevoerd naar beschermde flora en fauna in het gebied Patersbosje e.o.

De inzet van het najaarsonderzoek was zowel een quickscan naar alle beschermde soorten flora en fauna als een aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen. Er is gekozen om het vleermuisonderzoek op te knippen in twee inventarisatiemomenten. Een najaarsonderzoek naar mogelijke baltende vleermuizen en het voorjaarsonderzoek naar de soortsaamenstelling en gebruiksfunctie van het gebied voor vleermuizen. Op deze wijze is een goed beeld gekregen van de aanwezigheid van vleermuizen en de manier waarop het gebied door deze soorten wordt benut.

Dit addendum geeft de resultaten van het voorjaarsonderzoek, uitgevoerd in mei-juni 2009.

In het voornoemde rapport (nr. 0913) zijn de resultaten beschreven van de najaarsbezoeken. *Kanttekening hierbij is dat er sprake is van twee bezoeken in oktober. Het eerste vleermuisonderzoek is echter uitgevoerd op 7 september 2008.*

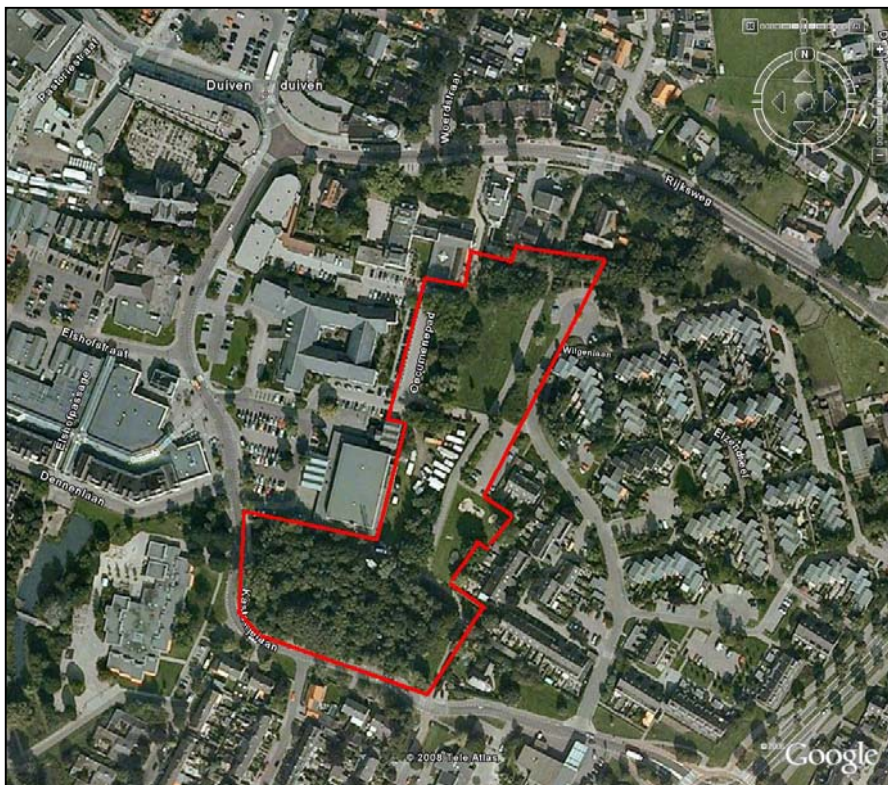
1.2 Onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd door ruim voor zonsondergang te starten met zowel visuele als auditieve controle. Gedurende de 2 avonden dat het gebied onderzocht is, heeft het onderzoek zich vooral geconcentreerd op het in kaart brengen van de soortsaamenstelling en gebruiksfunctie van het gebied. Tijdens de najaarsronden ontbrak het aan boombewonende soorten waardoor controle van uitvliegende dieren in aanwezige bomen minder nadrukkelijk is uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van bat-detectors (Peterson D240x en Mini3).

Vleermuisonderzoek (Bas Voerman)

bezoekronde	datum	tijd	Weersomstandigheden
1 (3)	19-05-2009	vanaf 20:30	droog, 20 °C, wind 2 Bf
2 (4)	08-06-2009	vanaf 21:00	droog, 18 °C, wind 2 Bf

Figuur 1. Luchtfoto van het plangebied.

1.3 Resultaten

Zowel tijdens de najaarsbezoeken als tijdens de twee voorjaarsbezoeken zijn twee soorten vleermuizen aangetroffen: Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Het hoogste aantal waargenomen laatvliegers in het gebied wordt geschat op 10 exemplaren. De aanwezigheid van gewone dwergvleermuis wordt geschat op ca. 20 dieren. Deze dieren zijn in hoofdzaak foeragerend waargenomen.

Duidelijke waarnemingen van vliegroutes zijn niet gedaan. Van een deel van de aanwezige vleermuizen is aangetoond dat ze afkomstig waren vanuit de naastliggende wijken. Met name in de oostelijk gelegen wijk lijken de meeste dieren een verblijfplaats te hebben. De binnenkomende dieren zijn niet 'teruggevolgd' naar de verblijfplaatsen. Deze locaties zijn dus niet in kaart gebracht. Wel kan gesteld worden dat binnen de plangrenzen geen verblijfplaatsen of bals-/paarlocaties aanwezig zijn. Binnen de plangrenzen ontbreekt het aan geschikte gebouwen voor deze specifiek gebouwbewonende soorten.

1.4 Toetsing Flora- en faunawet

Alle soorten vleermuizen staan vermeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet (Ff-wet) en de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat alle vleermuissoorten streng beschermd zijn.

Tijdens het onderzoek is aangetoond dat het gebied door twee soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) als foerageergebied gebruikt wordt. Verblijfplaatsen, als zomerverblijven, kraamverblijven en paarlocaties, zijn beschermd krachtens artikel 11 van de Ff-wet. Foerageergebieden en vliegroutes zijn eveneens beschermd krachtens dit artikel, mits ze een *essentiële* functie hebben voor de aanwezige populatie. Aanpassingen aan dergelijke gebieden dienen als uitgangspunt te hebben dat de gebieden blijven functioneren als foerageergebied of vliegroute voor de aangetroffen soorten. Indien dit niet kan worden gegarandeerd zijn dergelijke plannen ontheffingsplichtig.

De afweging essentieel is in deze situatie niet eenduidig. Het parkachtige gebied vormt een schakel tussen de noord en oostelijk gelegen groene elementen, de vrij groene oostelijk gelegen woonwijk en de in het zuidwesten gelegen waterpartijen en groenstroken, maar is niet de enige schakel in de omgeving. Wel kan in redelijkheid worden aangenomen dat dit gebied, gezien de opbouw van omliggende gebieden, een zeer belangrijke onderdeel vormt voor de instandhouding van de populaties. Dit afwegende betekent dat alle houtopstanden verwijderen in strijd is met de Ff-wet en daardoor ontheffingsplichtig is.

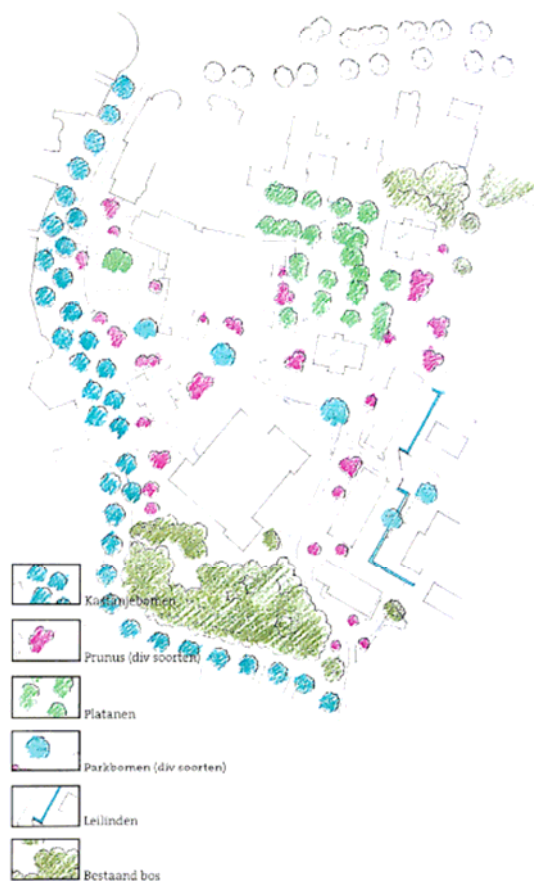
In figuur 2 is in een drietal schetsen aangegeven welke plannen er zijn met de groenstructuur in het gebied. Uit deze schetsen blijkt dat de huidige groenstructuur in hoofdlijnen behouden blijft en op verschillende punten zal worden versterkt door aanplant van nieuwe bomen.

Gezien het voorgaande kan worden gesteld dat het gebied zal blijven functioneren als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een ontheffing in het kader van de Ff-wet is daardoor niet noodzakelijk.

Verlichting

In de huidige situatie staan verspreid door het gebied en langs de randen diverse lichtmasten. De aangetroffen vleermuissoorten zijn *matig gevoelig* voor verlichting. Dit houdt in dat enige verlichting niet direct een sterke vermindering van de kwaliteit van het gebied voor deze soorten zal opleveren. Wel verdient het sterke aanbeveling in de toekomstige situatie zeer terughoudend te zijn met het aanbrengen van nieuwe/meer verlichting in het gebied. Een goed alternatief ter vervanging van de huidige verlichting en daardoor minder kwaliteitsverlies van het gebied als foerageergebied, is het kiezen voor lage masten met naar beneden gerichte, lichtbundelende armaturen. Hierdoor wordt de hoeveelheid licht in het gebied, en daardoor de gevoelsveiligheid, bevorderd en worden delen als de boomtoppen en singels niet aangelicht.

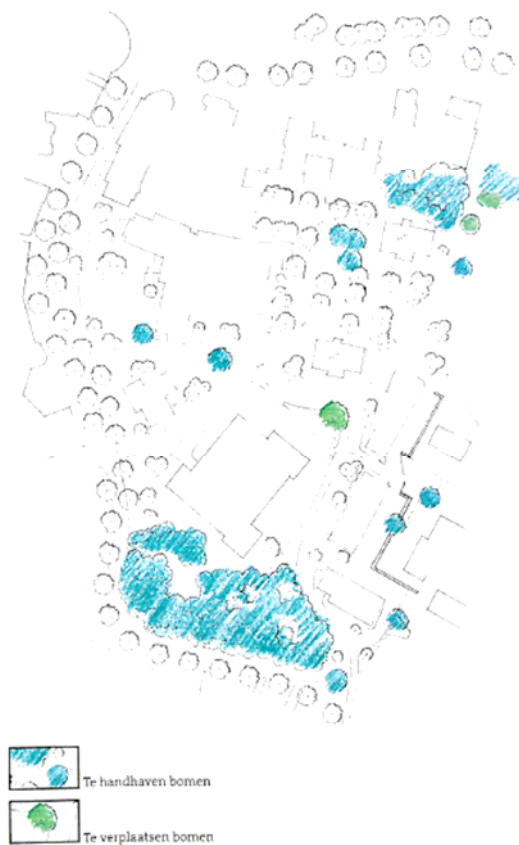
Boomstructuur

Groen Tapijt

Bestaande bomen

Figuur 2. Inrichtingsschetsen groenstructuur van het plangebied.

1.5 Conclusie en aanbeveling

Het gebied is een belangrijk onderdeel van het leefgebied van de lokale populatie gewone dwergvleermuizen en laatvliegers.

In het gebied zijn diverse dieren foeragerend aangetroffen. Er zijn geen verblijfplaatsen in het gebied aanwezig. De waargenomen foeragerende dieren komen van buiten het plangebied.

De voorgenomen plannen zullen voor een groot deel de groenstructuur behouden dan wel versterken. De functie van het gebied voor deze relatief weinig kritische vleermuissoorten zal ook in de nieuwe situatie behouden blijven.

Er is geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Dr. Grashuisstraat 8_7021 CL Zelhem
T 0314 64 19 10 F 0314 64 19 09
E info@staringadvies.nl I www.staringadvies.nl

